

Самотня могила.

Єсть у красуні-Ялті одне місце, на якому жвавіше заб'ється серце у кожного українця, на яке він дивитиметься не байдужним оком чужого туриста. Це могила Степана Руданського. На могилу його ніхто певне спеціальних подорожів не робить, як на велику могилу на Канівських горах, але бути в Ялті й не розшукати могили Руданського українцеві неможливо. Це єдине серед чужих гір місце, де чимсь рідним подихне на його, де озветься йому спогадами недавнє минуле й рідне слово до його заговорить.

Гадюкою поміж сірими будинками, здіймаючися все вгору, повилася дорога на кладовище. Гарне місце обібрано на вічну оселю помершим у цьому гарному краю! Внизу, під ногами—людські житла, алеї струнких кипарисів і вічно живе, без краю широке море; кругом високі гори сивими хмарами повиті, лісами зеленими вкриті. Між морем і горами сплять на ялтинському кладовищі померші, немов слухаючи безупинного дерев шепотіння та вічного дихання моря. І ставні кипариси тихо хитають над ними своїми чепурними головками...

— Чи не знаєте, де могила Руданського?

— Руданського? Ідіть просто вгору, з лівого боку стежки. Та ось дівчина вас доведе.

За хвилину ми були на цій самотній на чужині могилі.

Півкругла брила дикого, необтесаного каменя, аршинів на 2 $\frac{1}{2}$, завшишки, придавила груди тому, хто ввесь вік поривавсь на Україну, та мусів жити і сконати на чужині. Червоно-сірий кольор каменя гарно вирізняється на зеленому тлі дерев і відтіняє невеличкий білий мармуровий хрестик на своєму вершечку. Кілька високих кипарисів та два рідних дубочки тісно обступили самотню могилу, сплелися гіллям своїм і немов стережуть її від усього лихого, немов стоять на якійсь варті почесній. Особливо ці два дубочки. Рясним гіллям припали вони до каменя, окрили його холодочком, неначе сами тужать за тим, хто спить-спочиває під тим холодним каменем...

Пі каміню повився розгорнутий аркуш і на йому вжито:

На могилі не заплаче
Ніхто в чужині.
Хиба хмаронька
Заплаче дощом по мені.

Степан Руданський
Малоруський поет
помер року 1873,
квітня 24-го, 39 літ.

Силкувався хтось словами небіжчика промовити, але не зумів доладу. Чиясь дбайлива рука почала була сріблом окривити чорні літери, але на половині урвала. Чи на часину тільки спинилася, а чи й зовсім, покликана кудись далеко, одійшла від самотньої могили?.. Тим часом блискучі новенькі рядки поруч давніх чорних дають враження чогось нескінченного, силоміць перерваного—як і поетична діяльність самого небіжчика...

На могилі не заплаче
Ніхто в чужині,—

скаржитись—плаче самотня могила. Проте знаки є, що могилу земляки одвідують. На хресті почеплено вінка з лавру. Тихо шелестить він на вітрі засохлим листям, а на білій стрічці чорніють слова: „Поету - страднику—Катеринославська Просвіта“. Був хтось тут, і недавно, в дко.

— Чи приходять хто сюди, на могилу?—питаю у сторожа.

— А як же! Приходять. Багато приходять. Часто водити доводиться.

Стоїть самотня могила на чужій землі, між горами та морем, над красунею-Ялтою. Але й на чужині згадують її свої люди, слухають її скарг і в рідну країну несуть оцей образ співця, і по смерті самотнього, як був за життя...

Сергій Сфремов.

15. VIII. 1913.
Гурауф.

По Росії.

— Нові вчительські семінарії і інститути. Міністерство освіти просить на 1914 рік кредиту на відкриття 21 вчительської семінарії. Необхідність відкриття мотивується заведенням загальної освіти і бажанням Держ. Думи Міністерство вираховувало, що при заведенні загальної освіти в 10 літній строк, треба буде щороку більше 22,000 вчителів. А теперішні 106 семінарій вчительських такого числа дати не можуть.

На семінарії міністерство просить 600 тисяч рублів і висловлює певність, що місцеві самоуправадження дадуть землю під семінарії: ці семінарії засновуватимуть переважно в повітах та сільських місцевостях. Там семінарії принесуть велику користь своєю освітньою діяльністю.

Крім того, міністерство хоче ще відкрити і вчительські курси з 2 і 3 річним курсом навчання. Для вищих початкових шкіл теж не стає вчителів і тому міністерство хоче відкрити 6 нових вчительських інститутів: в Вятці, Мінську, Полтаві, Седлицю, Хабаровську і Дерпті (Юрьіві).

(Річь).

— Оставив ген. Герасімова. Товариш міністра внутрішніх справ, Джунковський, як переказує „День“, сказав подати в одставку бувшому начальнику політичного сиску, ген. Герасімову. Ген. Герасімов в свій час відіграв велику роль в справі бувшого директора департаменту поліції Лопухина. Він подав відомості, що Лопухин завіз зношини з російськими політичними емігрантами в Франції. В безпосередньому розпорядженні Герасімова був Азеф. Герасімов прохав Лопухина сказати революціонерам, що Азеф не причасний до охрани. Коли Лопухин цього не зробив і його засудили до заслання, Герасімов пішов в гору. В останні часи Герасімов став на чолі окремого відділу департаменту поліції. Його хотіли було призначити градоначальником в Одесу. Тепер його визнають невідповідним своєму призначенню.

„Вечернее Время“ наводить біографію цього опального генерала од сиску. По наказу Зубатова його переведено було з Харькова в Петербург начальником охранный відділу. Там він захопив весь сиск в свої руки як в Росії, так і за кордоном. Він дуже близько зійшовся з Азефом і знав все, що робилося у революціонерів. Герасімов робив що хотів, так що навіть міністри мусіли з ним рахуватись. На підставі даних Азефа, Герасімов арештував осіб, що збирались зробити замах на великого князя і міністра Щегловитова. Найблизчим помішником Герасімова був ротмістр Комісаров, що вєславився організацією таємної друкарні в департаменті поліції. Після смерті Столипіна становище Герасімова похитнулося. Його трохи не оддали під суд.